

WOS 2023 TEMAT VIII: Organizacje międzynarodowe

KURIER kurierwilenski.lt/2023/11/19/wos-2023-temat-viii-organizacje-miedzynarodowe

November 19, 2023

Organizacje międzynarodowe to instytucje, w których państwa i niepaństwowe podmioty współpracują, aby rozwiązywać globalne problemy, promować pokój, rozwój gospodarczy, ochronę środowiska, prawa człowieka i inne kwestie o charakterze międzynarodowym. Ich rola w dzisiejszym świecie jest niezastąpiona.

ONZ i jej zadania

Najważniejszym celem wielu organizacji międzynarodowych jest promowanie pokoju i bezpieczeństwa na świecie. Organizacje te podejmują wysiłki w zakresie zapobiegania konfliktom, rozwiązywania konfliktów zbrojnych i utrzymania stabilności globalnej. Najbardziej znaczącą organizacją w tej dziedzinie jest Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ), której pakt założycielski ma na celu utrzymanie pokoju i bezpieczeństwa.

Aby ONZ mogła wypełniać powierzone jej zadania, dysponuje stosownymi organami. Dziś są nimi: Zgromadzenie Ogólne, Sekretariat, Rada Bezpieczeństwa, Rada Gospodarczo-Społeczna oraz Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości.

Ponadto organizacje międzynarodowe działają na rzecz rozwoju gospodarczego i społecznego. Bank Światowy i Międzynarodowy Fundusz Walutowy pomagają krajom w rozwoju gospodarczym, zwalczaniu ubóstwa i zapewnianiu pomocy humanitarnej. Te instytucje są kluczowe dla wielu krajów rozwijających się, które otrzymują wsparcie finansowe i techniczne.

Kwestie ochrony środowiska są również w centrum zainteresowań organizacji międzynarodowych. Program Narodów Zjednoczonych ds. Środowiska (UNEP) pracuje nad promowaniem zrównoważonego rozwoju, ochroną przyrody i walką ze zmianami klimatycznymi. Te organizacje starają się koordynować działania krajów w celu ochrony planety.

Prawa człowieka i sprawy społeczne to kolejne dziedziny, w których organizacje międzynarodowe pełnią kluczową rolę. ONZ i organizacje specjalistyczne, takie jak UNICEF i UNESCO, pracują nad promowaniem równości płci, edukacją, opieką zdrowotną i innymi aspektami życia społecznego. Ich działania pomagają w budowaniu społeczeństw bardziej sprawiedliwych i równych.

Warto zaznaczyć, że organizacje międzynarodowe działają w oparciu o suwerenność państw członkowskich, co oznacza, że te ostatnie zachowują swoją niezależność i suwerenność w ramach organizacji, jednocześnie zobowiązując się do współpracy i przestrzegania ustalonych norm i zasad.

W ramach ONZ funkcjonuje również organ sądowiczy – jest nim Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości, który zajmuje się rozstrzyganiem sporów między państwami. Siedzibą MTS jest Haga.

NATO: solidarni we wzajemnej obronie

Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego (NATO) jest istniejącym od 1949 r. sojuszem wojskowym. Warto odnotować, że w czasie zimnej wojny była to najważniejsza organizacja zachodnich państw demokratycznych. Celem NATO miało być zagwarantowanie bezpieczeństwa Europy Zachodniej i USA. Chociaż Traktat Północnoatlantycki (zwany również traktatem waszyngtońskim), który powoływał do życia sojusz, nie wskazywał konkretnego źródła zagrożenia, faktycznie NATO miało bronić swoich członków przed Związkiem Sowieckim i jego sojusznikami.

Istota sojuszu polega na solidarności krajów członkowskich. W razie agresji militarnej na państwo należące do NATO, pozostali członkowie organizacji uznają ją za atak na siebie oraz zobowiązują się do udzielenia państwu napadniętemu niezbędnej pomocy. Przez cały okres zimnej wojny nigdy jednak nie skorzystano z tej klauzuli. Organizacja Paktu

Północnoatlantyckiego skutecznie pełniła natomiast funkcję odstraszającą. Zważywszy na wielki potencjał militarny Stanów Zjednoczonych, niekiedy nazywana jest „amerykańskim parasolem ochronnym nad Europą Zachodnią”.

Rada Europy powstała w 1949 r. i była jednym z kluczowych projektów powojennych inicjatyw na rzecz integracji Europy Zachodniej, która kształtowała się w kontekście zimnej wojny. Organizacja ta skupia przede wszystkim państwa europejskie, które przyznają się do zasad demokracji i praworządności. Początkowo skupiała państwa z Zachodniej Europy, lecz na przełomie lat 80. i 90., po upadku żelaznej kurtyny, Rada Europy poszerzyła swoje działania na kraje ze wschodniej części Starego Kontynentu. Od momentu jej założenia liczba państw członkowskich znacznie wzrosła z 23 do obecnych 46. Organizacja Rady Europy koncentruje się na promowaniu praw człowieka, zasad praworządności oraz demokracji.

Rada Europy, mimo braku prawa do ingerencji w wewnętrzne sprawy państw członkowskich, odgrywa istotną rolę w promowaniu standardów i wartości europejskich. Organizacja ta jest inicjatorem wielu kluczowych konwencji, które po ratyfikacji przez państwa członkowskie, stają się obowiązującym prawem na terytorium tych krajów. Jednym z najbardziej znanych dokumentów jest Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, potocznie nazywana Europejską Konwencją Praw Człowieka, podpisana w 1950 r. Ta konwencja zawiera katalog gwarantowanych praw i stanowi fundament działania Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Siedziba tego organu znajduje się w Strasburgu, a jego zadaniem jest monitorowanie, czy państwa europejskie przestrzegają zapisów tej konwencji.

Co istotne, każdy obywatel państwa członkowskiego może zwrócić się do Trybunału, jeśli uważa, że jego prawa zostały naruszone przez organy państwa. Europejski Trybunał Praw Człowieka odgrywa kluczową rolę w utrzymaniu przestrzegania praw człowieka na kontynencie europejskim.

Naprzeciw globalnym wyzwaniom

Współczesny świat to era, w której organizacje międzynarodowe odgrywają kluczową rolę w rozwiązywaniu globalnych problemów. Ich działania przyczyniają się do promowania pokoju, rozwoju gospodarczego, ochrony środowiska, praw człowieka i innych kwestii o charakterze międzynarodowym. Jednak ich rola jest wyłącznie wspierająca, a finalna odpowiedzialność za podejmowanie decyzji i realizację działań spoczywa na państwach członkowskich. W erze globalizacji współpraca na arenie międzynarodowej staje się coraz bardziej niezbędna, aby sprostać globalnym wyzwaniom. Organizacje międzynarodowe stanowią platformę, na której państwa i inne podmioty współpracują, aby kształtować lepszą przyszłość dla wszystkich.

Europejska Fundacja Praw Człowieka (EFHR) powraca z VI edycją projektu „Europejczycy, Polacy, obywatele”, skierowanego do uczniów klas 9–12. Słuchając w każdą środę o godz. 15:10 audycji w Radiu „Znad Wili” oraz czytając artykuły w „Kurierze Wileńskim”, uczniowie poznają 10 bloków tematycznych: „Aktywność obywatelska”, „Unia Europejska”, „Władza”, „Problemy współczesnego świata”, „Prawa człowieka”, „Naród i państwo”, „Media”, „Organizacje międzynarodowe”, „Konflikty międzynarodowe” oraz „Globalizacja”. Więcej informacji oraz zasady uczestnictwa można znaleźć na www.efhr.eu oraz platformie projektu wos.efhr.eu.

Artykuł opublikowany w wydaniu magazynowym „Kuriera Wileńskiego” **Nr 46 (133) 18-24/11/2023**